

Wunderbaum speelt live (online gaat het mis)

WUNDERBAUM

De smartphone als bron van alle kwaad

Johan Thielemans

Gezien op 17 februari 2024
NTGent

In 'Wunderbaum speelt live (online gaat het mis)' werpt het theatergezelschap Wunderbaum alweer een eigenzinnige blik op sociale problemen. Dit stuk draait rond een onderzoek naar de nefaste invloed van communicatie via smartphones. Ze deden daarbij beroep op schrijfster Annelies Verbeke. Haar dialogen verraden dat directe communicatie meer begrip oplevert dan korte tekstberichten. Onbegrip tussen generaties is daarmee echter nog niet opgelost...

24 FEBRUARI 2024

Het begint allemaal met een whatsapp discussie over de organisatie van een schoolfeest. We volgen die op een groot telefoonscherm dat uit de toneeltoren neerdaalt. Op drummer Frank Rosaly is er geen speler te zien. De pittige discussie onttaardt als een vader meldt dat enkele leerlingen de smartphone van zijn zoon, een succesvolle *influencer*, uit het raam kieperden. Puur pestgedrag. De toon wordt bitsiger, en Rosaly onderstreept dat met steeds nerveuzere percussie. Het publiek herkent de scherp-komische dialogen, en lacht uitbundig. Maar ontluisterend is het wel.

Het besluit van het gesprek is dat een samenkost van alle betrokkenen geboden is. Pas bij deze vergadering zien we de spelers. Ouders en kinderen komen in een klasslokaal samen om er de kwestie te bespreken. Een leerkracht met verstand van conflictbemiddeling (Toto van Stekelenburg, student aan de toneelacademie van Maastricht) moet de partijen verzoenen. Hij verplicht iedereen om zijn telefoon in een kist te deponeren. Zo is er geen afleiding. Maar zoals te verwachten verstoren *ringtones* even later toch het gesprek: hun geluid is een moderne sirenezang. De telefoon is geen communicatiemiddel maar een stoorzender.

Er ontspint zich een lange discussie, waarbij de ouders, gespeeld door de leden van Wunderbaum, het hoge woord voeren. Walter Bart is de cynicus, Matijs Jansen de vader die zijn gepeste zoon steunt. Winne Dierickx en Maartje

Remmers vormen een fel lesbisch koppel met een Afrikaanse adoptiezoon. Marleen Scholten, een alleenstaande moeder, is de enige zonder telefoon. Toeval of niet: zij maakt de meest terechte opmerkingen als de spanning hoog oploopt.

De leerlingen, vertolkt door jongelui, zien het gekissebis van hun ouders met lede ogen aan. Meestal doen ze er het zwijgen toe. Af en toe maken ze een rake, sarcastische opmerking. Hun ouders raken er nog meer door van de kook. Je ziet hier een generatieconflict. De discussie wordt echter zo lang uitgesponnen dat de spanning uit de voorstelling gaat sijpelen, vooral omdat de psychologische ontwikkeling van het dispuut wat te voorspelbaar is. Je ziet al van ver aankomen dat de leraar-therapeut er niet in zal slagen om de harmonie te herstellen.

Verrassend is wel de afloop van de discussie. De leraar staakt zijn bemiddelingspoging om een persoonlijk verhaal te vertellen. Een pijnlijk verhaal. Hij werd via whatsapp verliefd op een vrouw, en trok naar Los Angeles voor een ontmoeting. Daar kreeg hij een slaapmiddel toegediend. Bij het ontwaken merkte hij dat hij mishandeld was. Het is alweer een illustratie van de gevaren van digitale communicatie (al voelt de keuze om de actie naar LA te verplaatsen wat gezocht aan: alsof misbruik ook hier niet aan de orde van de dag is).

Taal, zo suggereert de laatste scene, is onze vijand.

Na deze biecht volgt een derde luik van de voorstelling. Toto van Stekelenburg begint op blote voeten te dansen op de aanstekelijke drumpartij van Rosaly. Een na een volgen de anderen zijn voorbeeld. Van Stekelenburg filmt het met zijn camera, en die beelden zie je op kleine schermen boven het podium. Als sloteffect overspelt warm rood licht de scène.

Die showstopper levert een warm applaus op. Toch bleef de betekenis ervan me wat vaag. Zetten ouders en leerlingen hier plots hun verstand op nul om zich over te geven aan de leraar-communicatiegoeroe? Of verbeeldt het samen zijn zonder woorden een utopisch alternatief voor het onbegrip dat digitale communicatie veroorzaakt? Is dansen dan de oplossing om spanningen op te heffen? Om eendracht te brengen? Een stamgevoel? Taal, zo suggereert de laatste scene, is onze vijand. Dat is potentieel een politiek gevaarlijke gedachte.

Ik verliet de zaal dan ook met gemengde gevoelens. Welk standpunt de schrijfster en de spelers innemen tegenover smartphones als communicatiemiddel uitlokken werd me niet duidelijk ondanks de lange discussie. De onverwachte dansvreugde bracht evenmin opheldering. Ik miste vooral in de discussie ook het sprankelende acteren dat voor mij het waarmerk van Wunderbaum is.

Achteraf bedacht ik me wel dat het dansante slot misschien demonstreert hoe de telefooncamera samen met het lichaam een uitlaatklep kan worden, kan helpen om frustraties te overwinnen. Zo gebruik je het vermaledijde telefoontje dan toch nog op een positieve manier.